VIL LOVFESTE SAMKOMMUNER

KOMMUNER. Kommunalminister Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) har endret syn på forsøket med samkommuner. Nå vil hun lovfeste ordningen.

Kleppa har tidligere ønsket å avslutte forsøkene som ble satt i verk under daværende kommunalminister Erna Solberg (H). Nå gjør hun helomvending.

– Jeg er innstilt på å lovfeste modellen med samkommuner. Vi trenger mer systematisk forpliktende samarbeid mellom norske kommuner, sier Kleppa til Kommunal Rapport.

Samkommuner samarbeider om definerte oppgaver gjennom et felles forum av folkevalgte. ©NTB

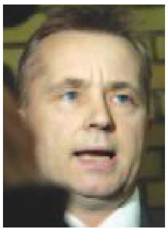

SKAL AVKLARE HIJAB

RETTEN. Justisminister Knut Storberget lover å komme til Stortinget med forslag om hva domstolene skal godta av hijab og andre religiøse symboler i norske rettssaler. Dette synes Høyre er en fornuftig framgangsmåte. Under spørretimen i Stortinget onsdag reiste Høyres representant Elisabeth Aspaker spørsmålet om praksis ved domstolene. Hun ville vite om justisministeren går inn for felles regler for politi og domstoler. Storberget viste til at Domstolsadministrasjonen er en uavhengig instans. ©NTB

Ekteskapet rakner blant kreftsyke

Kvinner med livmorhalskreft og menn med testikkelkreft skiller seg mer enn andre, viser den mest omfattende studien hittil om hvordan kreft påvirker livsforhold.

I motsetning til hva mange kanskje tror, er det ellers ikke flere skilsmisser blant mennesker med kreft enn det er blant friske mennesker. Skilsmissetallet går faktisk markant ned de første fem årene etter at en ektefelle har fått en kreftdiagnose, viser en ny norsk doktorgradsavhandling.

– De fleste forlater ikke en ektefelle som nettopp har fått en kreftdiagnose, sier forsker Astri Syse ved Kreftregisteret.

Sammen med forskerne Øystein Kravdal og Steinar Tretli har Syse sammenlignet skilsmisseutbredelsen blant 215.000 kreftoverlevende i Norge med kreftfrie par over en periode på 17 år.

Redusert lyst

Funnene viser imidlertid at kvinner som utvikler livmorhalskreft, har 40 prosent økt sannsynlighet for å bli skilt, og menn med testikkelkreft har 20 prosent økt sannsynlighet for at ekteskapet går i oppløsning. Skilsmissetallene øker spesielt for personer som diagnostiseres i ung alder, påpeker Syse.

Hun mener flere faktorer kan forklare hvorfor skilsmisserisikoen øker ved disse kreftformene. En årsak er at denne typen kreft påvirker intimiteten, noe som kan resultere i redusert seksuell lyst, glede og fruktbarhet. Men begge kreftformene oppdages på et tidlig tidspunkt i Norge, dermed antas de negative følgene for seksualiteten å være små, understreker Syse.

Mange myter

Studien, som er den mest omfattende på området, avliver mange av de mytene som fins om livsforholdene for mennesker med kreft. I sum gir den et oppløftende syn på livet for mennesker som har en kreftehistorie, hevder Syse. Det er ikke flere skilsmisser blant kvinner med brystkreft enn ellers i samfunnet. Skilsmisseraten er faktisk åtte prosent lavere i denne gruppen.

Kreftsykdom spiller heller ikke noen rolle for om folk blir gift eller ikke: ©NTB

FAKTA OM KREFT

- En av tre i Norge får kreft i løpet av livet.
- Felles for kreftsykdommene er at de starter med ukontrollert celledeling.
- Celledelingen fører til en opphoping av kreftceller, og det dannes en kreftsvulst.
- Svulsten kan spre seg dersom celler løsriver seg og føres med lymfe- eller blodårer til andre deler av kroppen. Svulsten kan også trenge inn i vev som ikke er dens eget.
- Det er fortsatt usikkert hva som er årsaken til de fleste kreftsykdommer. I stedet snakker man ofte om hva som kan gi økt risiko. Forskning har vist at miljø, arv og livsstil er noen faktorer som kan øke risikoen for visse kreftformer.
- Sykdommen kan behandles på forskjellige måter. De tre vanligste behandlingsmetodene er kirurgi, cellegift og strålebehandling. ©NTB

Kilde: Kreftforeningen

LANDBRUK

Kaliningrad-topp til Jæren

Landbruksministeren i Kaliningrad kjem neste veke på besøk for å få jærske bønder til å satse på kjøtt og tomatar i den russiske enklaven.

Andrey V. Romanov, som er landbruks- og fiskeriminister i Kaliningrad, vil på ein tredagarstur neste veke besøke både bønder, gartneri og store næringsmiddel- og landbruksindustrikonsern på Jæren. Målet er å få investorar, kompetanse og teknologi til å ruste opp landbruket i det som tidlegare vart omtalt som «Europas kornkammer».

– I dag ligg svært mykje av jorda brakk, og kjøtt og grønsaker blir i stor grad importert dyrt frå utlandet, fortel Jonny Bunæs.

Han er dagleg leiar i holdingselskapet Suportnet Agro, som har fått hand om ein million dekar dyrkbar jord i Kaliningrad.

Jæren på kryss og tvers

Supportnet Agro jobbar tett opp mot styresmaktene i Kaliningrad og hjelper til med kontakt med Norge og nordiske land. Programmet for landbruksministerens reise er i ferd med å bli spikra i desse dagar, men alt nå begynner elementa å falle på plass. Både plogfabrikken til Kverneland og maskinindustrien til TKS-gruppen er aktuelle stopp på reisa, og det same er slakteri, ferdigmatproduksjon, gartneri og ikkje minst møte med jærbønder. Både for å lære om driftsmetodar og former innan ulike produksjonar, og for å kome i kontakt med bønder vurderer å satse i Kaliningrad.

– Jorda må eigast gjennom eit russiskregistrert firma, men det går å få langsiktige leigekontraktar på mellom ti og 50 år med opsjon på kjøp, seier Bunæs.

Han meiner potensialet er stort, og viser til dansk jordbruk meiner det er mogleg å få dobbelt så mykje for kjøttet i Russland som i Danmark.

– Det har vel kanskje noko med støtteordningar å gjere. Men i dag er iallfall kjøtt svært dyrt i

BESØK: Landbruksministeren i Kaliningrad, Andrey V. Romanov (t.h.), besøker Jæren neste veke for å få til samarbeid med norske bønder om å ruste opp det brakklagde landbruket i den russiske enklaven. Her saman med prosjektleiar Jonny Bunæs i Suportnet Agro. FOTO: PRIVAT

DETTE ER SAKA

- Norske interesser har gjennom eit russisk selskap fått hand om ein million mål dyrkbar jord i Kaliningrad, som er ein russisk «stat» med delvis sjølvstyre på grensa mellom Polen og Litauen opp mot Austersjøen.
- Landbruket i Kaliningrad ligg nede for teljing etter kommunistsamanbrotet, men nå vil styresmaktene i Kaliningrad i samarbeid med dei norske interessene prøve å få landbruksproduksjonen på fote att.
- Selskapet Suportnet Agro tilbyr norske bønder å leige jorda på langsiktige kontraktar og med opsjon til kjøp. Arealet er stort nok til at 100 bønder kan dele jorda og få 10.000 mål kvar.

Kjelde: Suportnet Agro

I dag ligg svært mykje av jorda brakk, og kjøtt og grønsaker blir i stor grad importert dyrt frå utlandet.

Jonny Bunæs

Kaliningrad. 70 kroner kiloen i butikk er vanleg, og når ein vanleg innbyggjar ikkje tener meir enn 3000 kroner i månaden blir det svært dyrt, seier Bunæs, og illustrerer med det også motivasjonen til landbruksministeren for å få opp matproduksjonen på dei brakklagde og gigantiske kollektivbruka.

Håper på byggeoppdrag

Romanov skal også vere svært interessert i å lære om norske sporingssystem for mat og mattryggleik, og under besøket i Rogaland vil han også oppsøkje fiskeoppdrettsmiljøet.

Ei av jærbedriftene som håper på satsing i Kaliningrad er AH Bygg på Varhaug. Omtrent halve omsetninga er i dag fjøs og landbruksbygg på Jæren, men nå kan Kaliningrad bli eit nytt bein å stå på.

– Det ser svært spanande ut, men det trengs cowboyar med stort mot og vilje til å ta mange tunge tak. For investeringane som må til er store, seier Morten Håland.

Han har som prosjektleiar for AH Bygg vore i Kaliningrad for å sjå på forholda. Han meiner skalet frå dei store kollektivfjøsa er solide nok til å stå, men elles manglar det meste.

– Vi vil gjerne vere med frå starten, og vi kan stille med byggeleiing og kompetanse. Det vil sjølvsagt ta tid å få dette på fote, men det bør begynne å skje noko snart dersom det skal bli noko, seier han.

BJARNE BEKKEHEIEN AASE
bjarne.aase@nationen.no